



education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA BOBEDI (SAL)

PAMPIRI YA 1 (P1)

PUDUNGWANA 2009

FREE STATE

MATSHWAO: 120

NAKO: dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 15.



DITAELO HO MOHLAHLAHOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe dikarolo tse tharo, e leng:

KAROLO YA A: Tekokutlwisiso	(30)
KAROLO YA B: Kgutsufatso	(10)
KAROLO YA C: Thutapuo le tshebediso ya puo	(60)
KAROLO YA D: Dingolwa	(20)

2. Araba dipotso TSOHLE.

3. Bala ditaelo TSOHLE ka hloko.

4. Qala karolo e NNGWE le e NNGWE leqepheng le LETJHA.

5. Seha mola qetellong ya karolo e nngwe le e nngwe.

6. Nomora dikarabo tsa hao jwalo feela ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.

7. Tlola mola dipakeng tsa dikarabo tsa hao.

8. Ngola ka mongolo o makgethe mme o balehang.

9. Tsepamisa maikutlo haholo mopeletong le popong ya dipolelo tse nepahetseng.

10. Dipotso tsohle di arajwe ka Sesotho.



KAROLO YA A: TEKOKUTLWISISO**POTSO YA 1**

Potsong ena o nehilwe mefuta e mmedi ya ditema. Bala e nngwe le e nngwe ka hloko o nto araba dipotso tsohle tse hlahang tlasa tema ka nngwe.

TEMA YA 1

Bala tema ena e latelang ka tlhoko, ebe o araba dipotso tse hlahang tlasa yona ka ho sebedisa mantswe a hao. Araba ka lentse le le leng feela moo ho hlokehang, ntle le haeba potso e hloka tlhaloso kapa karabo e teletsana.

Ba ne ba ntse ba ngola ha ba tla utlwa motho a kokota monyako. Ba emisa ho ngola ba sheba ka nqa ya ka moo ho kokotwang ka teng. Ha ba tadima ba bona monnamoholo e mokgutshwane a eme monyako. O ne a ntse a hwehla ka letsoho ho bontsha hore o batla ho bua le titjhere e ntseng e ngola le yona. Bana ba hweshetsa ho bontsha hore ho na le motho monyako. Titjhere ha a hetla, a bona monnamoholo enwa a se a suthile a eme thokwana mane tlasa sefate. A mo atamela ba buabua, monnamoholo a ntse a supasupa e ka o ntse a mmontsha ho hong mmeleng.

Ha a ntse a mmontsha yaba titjhere e ntse e oma ka hlooho ho bontsha hore e utlwisisa seo monnamoholo a buang ka sona. Ra bona titjhere e se e itshetjha e ntsha ho hong ho kang tjehelete ka pokothong a ho neha monnamoholo enwa. Le yena a oma ka hlooho ho bontsha hore o a leboha. Monnamoholo a tsamaya. Titjhere a boela ka phaposing ya ho rutela. Ha a fihla, a fihla a keketeha pele a hlalosa hore o qabolwa ke eng.

Titjhere o re o ile a shapa ngwana monnamoholo enwa, jwale monnamoholo o na le tletlebo ka taba eo. Ho bonahala ha ngwana a ile a phetela ntatae hore titjhere o ba shapile bohle ka phaposing empa yena o shapuwe ho feta bana ba bang. Ya eba taba ya mohlolo hobane ba bang bana bao eo a shapuweng le bona ba teng sekolong ebile ba ntse ba rutwa ka phaposing. Yena o lofile sekolong a bolela hore ha ntatae a sa yo bua le titjhere, a ke ke a hlola a beha leoto la hae sekolong. Seo titjhere a neng a se ntsha pokothong e ne e le tjeheletenyana eo a neng a re monnamoholo a tle a reke Zambuk ya ho tshasa metopa ya ngwana. Ke wona mohaunyana oo a ka mo etsetsang wona.

[E qotsitse le ho lokiswa ho tswa bukeng ya *Kgoro ya puo*, MG Molefe et al, 2007:142 – 43]

DIPOTSO:

- 1.1 Ke lebaka lefe le entseng hore bana ba emise ho ngola ka phaposing? (2)
- 1.2 Hlalosa seemo sa motho eo ya neng a eme monyako ka botlalo. (2)



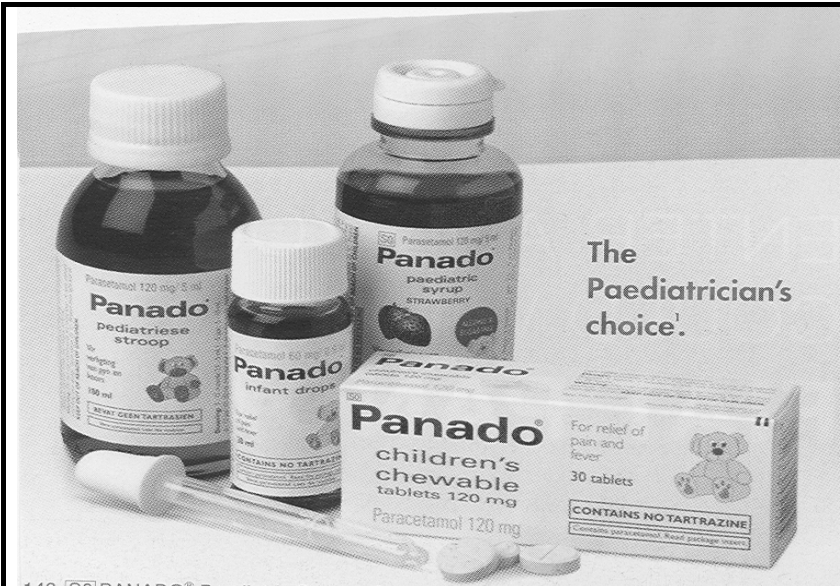
- 1.3 Nehelana ka **lentswe le le leng** bakeng sa sehlotshwana sa mantswe a ngotsweng ka mongolo o sekamisitsweng dipolelong tse latelang. Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa lenaneng leo o le filweng. Ngola nomoro le karabo feela.
- 1.3.1 Ha motho a *phahamisitse letsoho a bontsha e mong hore a tle kapa a atamele* ho yena re re o a mo ...
- A bitsa.
B roma.
C hwehla. (1)
- 1.3.2 Ha batho ba *buela fatshe mme ba sa batle ho hlodiya* re re ba a ...
- A bua.
B hweshetsa.
C ipua. (1)
- 1.4 Ke ketso efe e bontshang hore titjhere o ne a se a utlwisisa seo monnamoholo a mmontshang sona? (2)
- 1.5 Bolela hore na polelo e latelang ke nnete kapa mafosi ho ya ka ditaba tsa tema o nto tshehetsa karabo ya hao ka lebaka.
Titjhere o ile a fa monnamoholo Zambuk. (3)
- 1.6 Bana bohle ba ne ba shapuwe mme bohle ba tlile sekolong empa enwa wa monnamoholo o lofile. Ebe phapang ke efe ho shapuweng hoo ha bona? (2)
- 1.7 Na ketso ee e entsweng ke titjhere e a amoheleha ya ho shapa bana ho ya ka molaotheo wa naha ya rona? Tshehetsa karabo ya hao. (3)
- 1.8 Na ho lofa ha ngwana eo sekolong ho ne ho tla lokisa bothata boo ba ho shapuwa ke titjhere? Tshehetsa karabo ya hao ho ya ka kutlwusiso ya hao. (3)
- 1.9 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa e hlalosang se bolelwang ke polelo ena e latelang: "Ya eba taba ya mohlolo ... e hlalosa ho re ..."
- A Ke nnete hore ngwana eo wa monnamoholo o shapuwe ho feta ba bang.
B Ke taba e swabisang.
C Ha se nnete hore ngwana eo wa monnamoholo o shapuwe ho feta ba bang. (1)



TEMA YA 2

Boha tema ena e latelang mme ha o qetile o arabe dipotso tse e latelang:

Papatso



Panado ya bana e fumaneha ka sebopeho sa mokedikedi le sa dipidisi tse hlafunwang. Panado ya mokedikedi e tsebahala ka dibotlolo tse pedi tse lekanang, e nngwe e tshetse seturupu se setala ha e nngwe e tshetse seturupu se se kgubedu. Botlolwana e nyenyane ke ya marothodi mme e etseditswe masea feela. Tjhupu ya kgalase e sebedisetswa ho hula marothodi botlolong eo e nyenyane ebe a rothisetswa ka molomong wa lesea.

[E qotsitswe le ho lokiswa ho tswa makasineng wa *Bona* wa Pherekong 2008]

DIPOTSO:

- 1.10 Ke dintho dife tse PEDI setshwantshong see, tse bontshang hore sehlahiswa sena se etseditswe bana? (2)
- 1.11 Sehlahiswa see se fumaneha ka dibopeho dife tse PEDI? (2)
- 1.12 Phapang ke efe pakeng tsa setshelo se tshetseng dipidisi le setshelo se tshetseng mokedikedi? (1)
- 1.13 Ke ka lebaka lefe ha ho sebediswa tjhupu botlolwaneng e nyenyane? (2)
- 1.14 Na bana ba lokelwa ke ho nwa dipidisi tseo ka metsi? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 1.15 Ho ya ka wena, o ka re papatso ee reretswe bomang setjhabeng? (1)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30



KAROLO YA B: KGUTSUFATSO**POTSO YA 2**

Bala ditaba tsa tema e latelang, ebe o di kgutsufatsa ka mantswa a hao a ka bang 50 ho isa ho a 60 ka dintlha tse SUPILENG tse fupereng mehopolo ya sehlooho e hlahosang ka tshebetso ya keretjhe. Ngola ka mokgwa wa dintlha. Bontsha palo ya mantswa ao o a sebedisitseng qetellong ya kgutsufatso ya hao.

Palo ya bana ba fumanwang mebileng e ntse e eketseha. Mabaka a mangata ao e leng sesosa sa palo ena. A mang a ona ke palo e kgolo ya dikgutsana tseo batswadi ba tsona ba bolawang ke AIDS, tlhekefetso malapeng le bofutsana. Ho bolela Shange.

Setjhaba se hloka ho rutwa hore se se fe bana bana ba mebileng tjhelete kapa tsona dijo. Tjhelete ena eo ba e fuwang ke sesosa se seholo sa ho phela mebileng ho e na le malapeng kapa matlong a tlhokomelo. Le ha ho le jwalo, batho ba bang ba bona eka ke bokgopo.

Bana bana ha ba nahane letho ka bokamoso ba bona. Ntho e bohloko feela ke ho re bana bana ba shwella mebileng moo. Ba phela hara tlhekefetso, bonokwane, dithethefatsi, bohloa le tsohle tse mpe. Hang ha ba fetoha makgoba a dithethefatsi, ba ka bolaya motho moo ba batlang botlolo feela ya sekgomaretsi.

Mekgatlo e hlokomelang bana ba mebileng ha e a dumellwa ho ba tlosa moo ka sheshe le ha e le hore ba a lematsana athe le mapolesa a ka ba tlosa moo ha feela ba se ba tlotse molao.

[E qotsitswe le ho lokiswa ho tswa makasineng wa *Bona Pherekong 2008*]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 10



KAROLO YA C: THUTAPUO LE TSHEBEDISO YA PUO**POTSO YA 3**

Bala tema ena e latelang ka hloko o nto araba dipotso tsa thutapuo tse thehilweng hodima yona:

Ha mokgopi o qhalana, Raditaba le Tjhotjholosa ba theohela lengotswaneng, ba shebana mahlong, yaba ba ya fatshe ke ditsheho. Motho a re, "hona ke qaleho ya morero wa rona wa boiphetetso. O qadile hantle, wa nkgono; ke a dumela hore o monna e seng monnanyana. Le nna o tla qala ho mpona na motho ke ye ke mo etse jwang ha a le tjena ka Hipo. Haeba Dikeledi a ka nyalwa ke ntja e kang ena, ke tla mo tsota ruri, e tla ba le yena ke ntja e jwalo; motho a nyalane le lehlena a ntse a le bona ebe o re o tla itshokollela ntho ya hae e be e loke? Fariki ke fariki ha e sa tla ba motho le kgale. Le ha a ka atleha, feela hopola hore ntja e boela mahlatseng a yona, fariki e boele seretseng ha e qeta ho hlatsuwa. Ke tseba ditaba etswe lebitso la ka le mpaka jwalo! Ha ke moshanyana wa maobane; thola wena o tla mpona hantle". Ba boela ba hasana ke ditsheho ha ba hopola ka moo Hipo wa batho a neng a inwele ka teng ka sutu e bosootho bo fifetseng empa jwale e le kgwadi ke seretse, mobu le tse tswang ka maleng, hodimo le tlase. Ba tsheha, bao batho, ba utlwa monate o utluwang ke batho ba bang ha motho a hlahetswe ke tse babang, e seng lefu, empa tse mo tlontlolang, tse mo theolang boemong boo a leng ho bona, ba lebele hore '*pitsi ho kgotjwa e maoto mane*' hore le bona le tla ba tjhabela mme le bona ba utlwe bohloko, ba lle bosiu le motsheare. Ha ba fihla phuthehong, ba fihletse batho ba eme matlotlosiya, ka bone, ka bohlano, ka bobedi.

[E qotsitswe le ho lokiswa ho tswa bukeng ya *Bao batho*: KE Ntsane 1990 leq 33]

DIPOTSO:

- 3.1 Nehelana ka mahlalosongwe/disinonime kapa mantswe a nang le moelelo o tshwanang le a ntshofaditsweng dipolelong tse latelang.
- 3.1.1 Raditaba o dumela hore **kolobe** e ke ke ya fetoha motho le kgale. (1)
- 3.1.2 Banna bao ha ba rate ha Dikeledi a ka nyalwa ke **nyalasi** e jwalo. (1)
- 3.2 Polelong ena '*Mohau o lokela ho **thola** ha motho e moholo a bua le wena*' lentswe le ntshofaditsweng moelelo wa lona o sebedisitsweng polelong eo ke '*ho se bue letho*'. Ha moelelo o mong wa lona e ka ba o latelang, '*Kelebohile o ile a **thola** tjelete ha a ne a ya thoteng.*' Ipopele dipolelo ka lentswe le latelang e le ho totobatsa meelelo e mmedi e fapaneng.
- 3.2.1 bona (2)
- 3.2.2 bona (2)



- 3.3 Polelong e latelang ho sebedisitse nyenyefatso: 'Ke a dumela hore o monna e seng **monnanyana**.' Fetolela mantswe a ntshofaditsweng nyenyefatsong.
- 3.3.1 Hona ke qaleho ya **morero** wa rona wa boiphetetso. (1)
- 3.3.2 Sutu e ne e fifaditswe ke **mobu** le tse tswang ka maleng. (1)
- 3.4 Bala dipolelo tse latelang o ntano fana ka malatodi (diantonimi) a mantswe a ntshofaditsweng.
- 3.4.1 Hona ke **qaleho** ya morero wa rona. (1)
- 3.4.2 Batho ba boela ba **hopola** ka moo Hipo wa batho a neng a inwele ka teng. (1)
- 3.5 Polelo ke ena: '**Dikeledi** a ka nyalwa ke **ntja** e kang ena, ke tla mo tsota ruri'. Mantswe a ntshofaditsweng ke mabitso. Bopa dipolelo tseo ho tsona o sebedisang mabitso a latelang:
- 3.5.1 mokgopi (2)
- 3.5.2 nkgono (2)
- 3.6 Polelong ena: '*Dikeledi a ka nyalwa ke ntja*' lentswe **nyalwa** le boetsuweng. Fetolela dipolelo tse na boetsuweng. Qala dipolelo ka mantswe ao o a fuweng.
- 3.6.1 Le jwalo le tla ba tjhabela le bona.
Le bona ... (2)
- 3.6.2 Ke tseba ditaba etswe le lebitso la ka le mpaka jwalo.
Ditaba di ... (2)
- 3.7 Lentswe 'phuthehong' polelong ena: '*Ha ba fihla phuthehong, ba fihletse batho ba eme matlotlosiya*', ke lehlalosi la sebaka/tulo. Ngola polelo e latelang empa o fetole lentswe le ka masakaneng hore le be le sebopeho sa lehlalosi la sebaka/tulo.
- 3.7.1 Raditaba le Tjhotjholosa ba ne ba le teng (mokgopi) oo. (1)
- 3.7.2 Ha motho a ya (lefu) o ela ho ya tshedisa ba hlahetseng ke tse babang. (1)
- 3.8 Maele ana: '*Pitsi ho kgotjwa e maoto a mane*,' a bolela eng ho ya ka moo a sebedisitsweng ka teng temaneng. Kgetha karabo e nepahetseng ho tse latelang.
- A Motho a ka kgotjwa ha a tsamaya majweng.
B Bohle re etsa diphoso, ha ho motho ya phethahetseng.
C Le ha o ka ba le maoto a mane jwalo ka phoofolo o tla nne o kgotjwe.
D Motho o etsa phoso ka sepheo sa ho utlwiswa e mong bohloko. (2)



- 3.9 Polelong ena: *Ha mokgopi o qhalana, Raditaba le Tjhotjholosa ba theohela lengotswaneng.* Mantswe a ntshofaditsweng ke mahokedi, mme a thusa ho phethahatsa moelelo polelong. Tlatsa dikgeo ka mahokedi a nepahetseng dipolelong tsena. Ithuse ka mahokedi ana: a; sa; ba; di; le
- 3.9.1 Baeka bana ... lakatsa hore Dikeledi a se nyalwe ke Hipo. (1)
- 3.9.2 Raditaba ka botjena bona ba hae, a phetela motswalle wa hae tseo yena a ... boneng ditorong tsa hae. (1)
- 3.10 Polelo ena. '*Ebe o re o tla itshokolela ntho e be e loke?*' e sebopelong sa potso. Fetolela polelo ena e latelang sebopelong sa potso. Qala polelo ya hao ka lentswe lena, 'na'.
- Raditaba le Tjhotjholosa ba ile ba theohela ka lengopeng. (2)
- 3.11 Polelo ena, '*Le nna le tla mpon*' e ho lekgate letlang. Ngola polelo e latelang hape empa e se e le ho lekgate letlang:
- Ba boela ba hasana ka ditsheho. (2)
- 3.12 Ngola dipolelo tsena hape o se o lokisitse diphoso tse ngotsweng ka mongolo o motsho.
- 3.12.1 Thabo le **katleho** ke bashanyana ba **iratang gaholo**. (3)
- 3.12.2 **kene** ke etetse **hamalome gauteng** (3)
- 3.12.3 Hobaneng **osa fitlha** ka nako kerekeng? (2)
- 3.12.4 Ke ka lebaka lang o **mbotsa!** (2)
- 3.13 Polelong ena, '*O qadile hantle, wa nkgono,*' ho sebedisitswe lerui '*wa nkgono*'. Sebedisa lerui le latelang polelong ya hao: '**wa rona**' (2)



3.14 Bala ditaba tsa lengolo le latelang ka hloko, e be o araba dipotso tse latelang.

15 Hlakola 2009

Hlooho ya sekolo
Monghadi Mofokeng
Phakwe Sec. School
PO Box 1492
Natalspruit
1431

Mohlomphehi

Ke o ngolla lengolo lena ke kgathatsehile haholo ka seo mora a ntsebisitseng sona mabapi le tse etsahalang sekolong. Ke utlwa hore e se e le matsatsi a mararo dithuto di sa tsamaye hantle. Jwalo ka e mong wa setho sa lekgotla la kemedi ya batswadi, ha ke eso fumane tsebiso ho tswa ho wena mabapi le taba ena. Ebe ho etsahalang sekolong moo? Ntsebise ka potlako pele ke tla moo ke tlo o shapa.

- 3.14.1 Ngola phoso e le nngwe feela e bontshang hore ho na le ho fosahetseng sebopehong sa lengolo lena. (1)
- 3.14.2 Ngola qetelo ya lengolo lena. (2)
- 3.14.3 Ho latela dikahare tsa lengolo lee, o ka fa ditaba tsee sehlooho sefe? (2)
- 3.14.4 Qotsa polelo ho tswa temeng e senyang ditaba tsa lengolo lena. (2)
- 3.14.5 Ebang bomonghadi Mofokeng ba babedi sekolong, ke eng se ka etsuwang hore lengolo le fihle matsohong a eo le reretsweng yena? (2)
- 3.14.6 Maemo a moamohedi wa lengolo mona ke afe? (1)

3.15 Bala ditaba tsa tema ena o ntano araba dipotso tse thehilweng hodima yona.

BATAUNG TRADERS

Bomme, kenang le iponele ka bolona. Fepang ba malapa a lona ka R10,00 feela ka letsatsi.

Lwantshang theko tse hodimo tsa dijo. Lebenkele la Bataung Traders, Qwaqwa, ke lona feela le ka o thusang. Bonkgono ba fumana theolelo ya 10%.



DIPOTSO:

- 3.15.1 Ditaba tsa papatso e ka hodimo di reretswe bomang? (1)
- 3.15.2 Na bontate ba dumelletswa ho reka lebenkeleng lee? Ke ka lebaka la eng ha o realo? (3)
- 3.15.3 Bolela hore polelo e sehetsweng mola ke nnete kapa mafosi o be o tshehetse karabo ya hao ka lebaka. (3)
- 3.15.4 Na polelo ee ke ntlha kapa mohopolo feela: Lebenkele la Bataung Traders Qwaqwa, ke lona feela le ka o thusang! Fana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 3.15.5 Qolla polelwana e nang le tshusumetso e ka hohelang bareki ho tla lebenkeleng lena. (1)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 60

KAROLO YA D: DINGOLWA (PALEKGUTSWE)**MAKUMANE A THATA A BOPHELO – JM Maqubela**

Dipotso tsohle tsa KAROLO YA D di thehilwe hodima buka e le nngwe, e leng ya '*Makumane a thata a bophelo*'.

ELA HLOKO:

Ho botsitswe dipotso tse pedi (POTSO YA 4 le POTSO YA 5) bukeng ena. Mohlahlobuwa o TLAMEHA hore a kgethe mme a arabe potso e le NNGWE feela; haeba mohlahlobuwa a kgetha ho araba POTSO YA 4, a arabe le dipotswana tsa yona ka BOBEDI (4.1 le 4.2). Ebang a sa etse jwalo, a kgetha ho araba POTSO YA 5, le teng a arabe dipotswana tsa yona ka BOBEDI (5.1 le 5.2). Kgetha mme o arabe POTSO YA 4 KAPA POTSO YA 5.

POTSO YA 4

Araba POTSO YA 4 kapa POTSO YA 5.

4.1 Bala qotso ena e be o araba dipotso tse e latelang.

NALENG TSA PHAKWE

Seteisheneng sa Germiston ha koloi ena ya motlakase e re kgekgenene, ka bitswa fatshe nna moshana ya jwalo. Ke ne ke se ke habile yane e neng e se e eme mane boemelong. Ka matha lepatlapatla ho ya e laumela. Athe le yona e ne e se e hula nakong ena, eka e baleha ha e mpona. Ka ha ke holetse mona Johannesburg mme e le kgale ke palama terene, ka e kgorohela sa ntja lekesi e lelekisa mmutla o lebelo, leheshane. Lemati la terene ena le ne le se le setse hanyenyane feela le kwalehe. Ka le qhautsa leoto la ka le se ntse le tla habedi hararo fatshe. Ka qetella ka ho le akga ha terene ena e qetella ho tswa mona boemelong. Tjhe, ka fela ka iphumana ka hare ho mala a yona.

Nakong ena ke ne ke se ke phefomolohela hodimo.

[E qotsitswe ho tswa bukeng ya, *Makumane a thata a bophelo* JM Maqubela]

DIPOTSO:

- 4.1.1 Ditaba tsena di etsahala ka letsatsi lefe la beke? (1)
- 4.1.2 Mophetwa wa sehlooho paleng ena ke mang? Nehelana ka lebaka hobaneng o re jwalo. (3)
- 4.1.3 '*Koloi ya motlakase*' eo mopheti a buang ka yona moleng wa pele wa qotso e ne e le eng hantlentle? (1)
- 4.1.4 Mophetwa enwa o ne a entseng ha a tla kgakgathwa ke batho ka tereneng? (2)
- 4.1.5 Mophetwa eo o ile a okelwa sepetlele sefe? (1)



4.1.6 Ditaba tsena di ne di etsahala profensing efe ya Afrikaborwa? (1)

4.1.7 Refilwe ke mang? (1)

4.2 Bala qotso ena e be o araba dipotso tse e latelang.

MPHO E MAKATSANG

Ka ha Teboho a ne a sebetsa ka thata dithutong tsa hae, a iphumana a atleha selemo le selemo ho fihlela a re qiti, maphethelong. A qeta dithuto ka maemo a hodimo a bileng a mo tlisetsang mantswe a tlotla ho hlaha barupeding ba hae. Bongata ba bona ba bile ba mo kgothaletsa ho ka ruta hona mona sekolong sena sa Tshiya. Empa hobane Teboho a ne a rata ho ka ruta haufi le moo a holetseng, a hlokisa kopo ena sebaka mme a e qhelela ka thoko.

[E qotsitswe ho tswa bukeng ya, *Makumane a thata a bophelo* JM Maqubela]

DIPOTSO:

- 4.2.1 Pudumo Moriri e ne e le mosuwe wa Teboho ha a bala sehlopha sefe? (1)
- 4.2.2 Ha Tlaleho a hlokomela hore Teboho o na le bothata ka thuto e itseng, o ne a etsa eng ho thusa mora wa hae? (2)
- 4.2.3 Hobaneng ha Tlaleho a ne a roma Teboho lebenkeleng empa a sa mmolelle seo a lokelang ho se reka? (2)
- 4.2.4 Mosadi wa Tlaleho ke mang? (1)
- 4.2.5 Teboho o ne a llelang ha a sheba ntatae mohla mokete wa dikapeso tsa bona? (2)
- 4.2.6 Omfolopo ya letsatsi la tswalo la Teboho e ne e ngotsweng ka ntle? (1)
- 4.2.7 Diomfolopo tseo tsa dimpho tsa Teboho di ne di bolokilwe ho mang? (1)
- [20]**

KAPA



POTSO YA 5

5.1 Bala qotso ena e be o araba dipotso tse e latelang.

HOBANENG MME

Ba ne ba bonahala ba le bohlokong ka palenyana ena ya hae. Molahlehi a emiswa lebokoseng la boqosuwa hape. Kgetlong lena moahlodi a mmotsa hore na o sa tla rata ho tswela pele ka ho kgodisa lekgotla ka tsitlallelo ya ho ba moahi wa Afrikaborwa. Tjhe Molahlehi a latola. Motjhotjhisi, "Molahlehi Ponto, o ile wa kgutla neng Lesotho?" Molahlehi, "Ka morao ho dilemo tse mmalwa, ke ile ka kgutlela mona naheng."

[E qotsitswe ho tswa bukeng ya, *Makumane a thata a bophelo* JM Maqubela]

DIPOTSO:

- 5.1.1 Lebitso la malome wa Molahlehi ya neng a dula le yena mme a mo sotla ke mang? (1)
- 5.1.2 Sefane (seboko) seo Molahlehi a neng a tsejwa ka sona teronkong ke sefe? (1)
- 5.1.3 Lebaka le entseng hore Molahlehi a qetelle a dula le malomae ke lefe? (2)
- 5.1.4 Hobaneng ha batho ba batsho ba ne ba falliswa ka kgang motseng wa Dindela? (2)
- 5.1.5 Mohlokomedi wa Molahlehi o ne a tshwarelwa lebaka lefe motseng wa Dindela? (2)
- 5.1.6 Molahlehi o isitswe Lesotho ha mmangwanae a le dilemo tse kae? (1)
- 5.1.7 Refilwe ke mang? (1)

5.2 Bala qotso ena e be o araba dipotso tse e latelang.

NAKO E SA LE TENG

Metsotso ha ho otlala e ka bang mashome a mabedi ka morao ho hora ya leshome, mane sekolong ha fihla mohlahlobi wa dikolo. Nakong ena mosuwehlooho o ne a ntse a dutse ka kantorong ya hae a lokisa dibuka tsa sekolo. Lerata ka diphaposing le le hodimo eka la dinotshi. Mohlahlobi ha a fihla a ya lekola se etsahalang mona diphaposing. Ka lehlohonolo e ne e se motho ya tumileng haholo mme ka lebaka leo o ne a sa tsejwe ke bana ba bangata ba sekolo. Sena hee se ile sa mo fumantsha monyetla o moholo ho ka hlahloba sekolo ntle le ho hlokomeleha ka pele. A nna a ya jwalo le diphaposi ho fihlela a be a di qeta kaofela. Ha a qetile a ya kantorong ya mosuwehlooho.

[E qotsitswe ho tswa bukeng ya, *Makumane a thata a bophelo* JM Maqubela]



DIPOTSO:

- 5.2.1 Ke mosuwe ofe ya neng a nwa le barutwana ka nako ya sekolo? (1)
- 5.2.2 Na ke ntho e ntle ha mosuwe a nwa le barutwana? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka le utlwahalang. (2)
- 5.2.3 Mosuwe eo o ne a sebetsa sekolong sefe? (1)
- 5.2.4 Hobaneng ha mosuwehlooho a ne a mema mohlahlobi ho tla sekolong sa hae? (2)
- 5.2.5 Mohlahlobi o ile a eletsa mosuwehlooho ka ho reng? (2)
- 5.2.6 Lebitso la mohlahlobi eo ke mang? (1)
- 5.2.7 Ha mosuwehlooho a fihla tameneng, o fumane mosuwe ya nwang le barutwana a ntse a etsa eng? (1)
- [20]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA D: 20

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 120

